

Fiscale amnestie zonder meer is historische vergissing

Het idee van fiscale amnestie is niet nieuw

door Dries Lesage

In België worden inkomsten uit financieel kapitaal, vergeleken met inkomsten uit arbeid, uitermate vriendelijk behandeld.

Dit dossier, een prachtvoorbeeld van het paarse 'Derde Weg'-denken, toont aan dat (bijna) het hele politieke spectrum zich in grote lijnen bij de huidige fiscale ordening neerlegt, en niet veel inspiratie meer heeft om er iets aan te veranderen.

In een poging om de schatkist aan te vullen en "de Belgische economie meer zuurstof te geven", heeft de regering-Verhofstadt II een plan voor fiscale amnestie goedgekeurd. Beleggers zouden kapitaal dat jarenlang voor de fiscus verborgen werd gehouden in het buitenland, naar België kunnen terugbrengen tegen een bevrijdende boete van zes of negen procent op dat kapitaal. Berouwvolle spaarders die het geld investeren en niet op een rekening plaatsen, zouden met de lagere boete weggelaten worden.

Het idee van fiscale amnestie is niet nieuw, en het wordt traditioneel onder vuur genomen op basis van ethische argumenten die voor de hand liggen.

Zo vonden de socialisten in de jaren '80 dat met de fiscale amnestie van de rooms-blauwe regering de eerlijke belastingbetalers op een onverdedigbare manier werden gediscrimineerd. Maar nu SP.a-voorzitter Steve Stevaert als repiek poneert dat het ethisch onverantwoord zou zijn de economie niet aan te zwengelen, wordt het misschien tijd om nog andere argumenten te ontwikkelen, zij het op het gevaar af binnen de allernieuwste politieke cultuur als zuurpruim gecatalogeerd te worden.

Los van de ethische dimensie, moeten we ook eens stilstaan bij de kenmerken van ons belastingstelsel en de politieke realiteit die het in stand houdt. In België worden inkomsten uit financieel kapitaal, vergeleken met inkomsten uit arbeid, uitermate vriendelijk behandeld. De roerende voorheffing (tussen 15 en 25 procent) is bevrijdend, wat betekent dat de roerende inkomsten niet onderworpen zijn aan de veel hogere tarieven van de personenbelasting. Op inkomsten uit bepaalde beleggingsfondsen en meerwaarden uit aandelen wordt nauwelijks belasting geheven. Het fenomeen van de materiële levering van anonieme waardepapieren, dat bijna nergens in West-Europa nog bestaat, werkt massale belastingontduiking in de hand. Ondertussen vormen de roerende inkomsten vandaag een veel groter aandeel in het budget van de rijkere gezinnen dan enkele decennia geleden. Maar ons belastingstelsel is helemaal niet mee geëvolueerd.

Het richt zich voornamelijk op arbeidsinkomsten, wat nadelig is voor de werkgelegenheid. Eén van de redenen is de mondialisering van de financiële markten, waardoor het mobiele kapitaal landen gemakkelijker tegen elkaar kan uitspelen. Maar nog belangrijker redenen zijn de mythe dat de overheid in de huidige context van financiële mondialisering daar machteloos tegenover staat, en het feit dat centrum-rechts in België van een zwaardere vermogensfiscaliteit niet wil horen.

Met de nodige politieke wil en begeleidende maatregelen zou België wel degelijk kunnen kiezen voor bijvoorbeeld een jaarlijkse heffing op vermogenswinsten, die gevoelig hoger ligt dan de bestaande vormen van vermogensfiscaliteit. Met de opbrengst zouden dan de lasten op arbeid fors verlaagd kunnen worden.

Begeleidende maatregelen zijn onder meer de afschaffing van de anonieme waardepapieren, wetgeving die ervoor zorgt dat financiële instellingen roerende vermogens aan de belastingdiensten kenbaar maken (zoals ook de arbeidsinkomsten bij de staat bekend zijn), meer mensen en middelen voor de fiscale administratie, betere controle- en sanctiemechanismen, e.d. Op die manier kunnen we komen tot een '*vermogenskadaster*', waardoor België op een geloofwaardige en efficiënte manier een vermogensbelasting zou kunnen invoeren.

Maar de politieke realiteit leert dat centrum-rechts, dat in elke Belgische regering aanwezig is, traditioneel zijn veto uitsprekt tegen dergelijke voorstellen.

In dit opzicht is het nogal merkwaardig dat de sociaal-democraten nu hun traditionele veto tegen fiscale amnestie laten varen. Door een erg pragmatische bril bekeken, zou fiscale amnestie sociaal en ethisch beter verteerbaar gemaakt kunnen worden, mocht de maatregel slechts één onderdeel vormen van een totaal pakket, dat het Belgische belastingstelsel in een fundamenteel andere richting oriënteert. Daarbij moet men denken aan het rechte trekken van de gigantische fiscale discriminatie tussen arbeid en kapitaal, zij het op een manier dat we niet met een massale kapitaalvlucht naar belastingparadijzen worden geconfronteerd. Fiscale amnestie zou dan een hefboom kunnen zijn om maatschappelijke en politieke weerstanden tegen de aanleg van een vermogenskadaster te overwinnen. Toegegeven, dit is pure *realpolitik*, maar wat moeten progressieven denken van fiscale amnestie zonder meer, met als voornaamste doel de begroting van het komende jaar wat op te fleuren?

De sociaal-democraten krijgen niet veel in de plaats: de aanscherping van de belastingcontrole, een verhoging van de taks op materiële levering van waardepapieren (in plaats van deze praktijk gewoon af te schaffen, zoals in de buurlanden) en een verhoging van de belastingen voor beleggingsfondsen.

Meer blijken ze ook niet te eisen. Deze maatregelen zullen de fiscale discriminatie tussen arbeid en kapitaal nauwelijks corrigeren. De Europese richtlijn over spaarfiscaliteit is weliswaar een stap in de richting van een meer evenwichtig belastingstelsel, maar door de beperkte fiscale impact en de vele achterpoortjes nog lang niet te verwarren met een '*Europese vermogensbelasting*'. Fiscale amnestie zonder substantiële belastinghervorming is een gemiste kans van jewelste, en één die niet gauw meer zal terugkeren.

Burgers kunnen zich ook afvragen of hier het gelijkheidsbeginsel niet geschonden wordt. Dit dossier, een prachtvoorbeeld van het paarse 'Derde Weg'-denken, toont aan dat (bijna) het hele politieke spectrum zich in grote lijnen bij de huidige fiscale ordening neerlegt, en niet veel inspiratie meer heeft om er iets aan te veranderen.

Dit artikel werd door Dries Lesage, Postdoctoraal onderzoeker FWO aan de Vakgroep Politieke Wetenschappen, Ugent geschreven.

Het werd in naam van de wetenschappelijke raad van attac vlaanderen gepubliceerd in 'De Standaard'.